

Juhász József

A csapatok tevékenységeinek felosztása

Jelen írás közlésével szerkesztőségünk folytatja azon cikkek publikálását, amelyek egy-egy szűken vett szakterület terminológiájának legfontosabb elemeit kívánják közérthető és áttekinthető formában megismertetni.

A harcászati elvek kialakítása, megváltoztatása, módosítása bonyolult folyamat végeredménye, amelynek során sohasem szabad megfeledkezni a harc törvényeinek állandóan és objektíven ható elemeiről. Magyarországon az 1990-es évek elején fogalmazódott meg az igény, hogy a csapatok tevékenységeivel, azok felosztásával kapcsolatos addig alkalmazott elveket átértékeljük, szükség esetén megváltoztassák. Ez a folyamat a NATO szövetségi rendszeréhez történő csatlakozással felgyorsult, és talán napjainkban a legintenzívebb, amikor az új kihívásoknak – például az aszimmetrikus katonai konfliktusoknak, a nem állami biztonság politikai szereplők tevékenységének – megfelelően kell a harcászat, hadművelet alapvető kérdéseit újragondolnunk, miközben a jövőben is számolni kell a szövetségek, államok közötti fegyveres konfliktusok kialakulásával.

A hadtudomány fejlődését alapvetően három dolog határozza meg: a haditechnikai eszközök fejlettsége (mennyisége és minősége), az eszközök működtetésére létrehozott katonai szervezetek, s végül a katonai szervezetek által alkalmazott harc-eljárások, módszerek és elvek.

A létrehozható katonai szervezeteket, és az általuk alkalmazható eljárásokat, módszereket a technikai eszközök mennyisége, még inkább minősége határozza meg. Következésképpen a világ fejlett haderő-

vel rendelkező államaiban alkalmazott eljárások, módszerek csak modern technikai eszközökre adaptálhatók. A csapatok tevékenységeinek felosztása nem csupán a hogyan kérdéseit rendezi rendszerbe, de biztosítja a katonai vezetők számára az eligazodást is a tevékenységek e bonyolult és sokrétű rendszerében.

A Magyar Honvédség szárazföldi erőinél bekövetkezett jelentős változások szükségessé teszik a csapatok tevékenységének tudományos igényű vizsgálatát, illetve a NATO-tagországok által elfogadott elvek, eljárások megfelelő alapokra helyezését.

A csapatok tevékenységei a környezet állapotához viszonyítva

A környezet állapota jelentős eltéréseket mutathat: lehet békés, háborús, kialakulhatnak különböző válság- és konfliktushelyzetek.

A napjainkban jelentkező új kihívások – a terrorizmus, a kábítószer-kereskedelem, a menekültek áradata, a pusztító természeti katasztrófák – békében is szükségessé tehetik a szervezett katonai erő alkalmazását.

A válság- és konfliktushelyzetek kezelése korábban nem, vagy csak ritkán alkalmazott tevékenységek sorozatával oldható

meg, s a katonai erő alkalmazása számtalan új kérdést vet fel.

A békés környezeti állapot a válság- és konfliktushelyzetek kialakulásával és elmélyülésével – amennyiben nem sikerül őket hatékonyan kezelni – háborús állapottá válhat. Ez az érintettek környezetére is hatással van. Legjellemzőbb – és egyben az ország határaihoz legközelebbi – példája ennek a kilencvenes évek délszláv válsága, mely közvetlenül hatott a Magyar Honvédség csapatainak felkészítésére és esetleges alkalmazására.

A fegyveres konfliktusokat, háborúkat követő béke is szükségessé teheti a csapatok alkalmazását békefenntartásra, béketámogatásra, békeépítésre. A délszláv példa a mai napig hatással van az erők alkalmazására, hiszen az egyik legnagyobb békefenntartásban részt vevő kontingens, a KFOR-zászlóalj közel 450 fővel folyamatos váltással Pe□ körzetében teljesíti szerződésben vállalt kötelezettségét. A hadművelet és a harc, valamint a hozzájuk kapcsolódó tevékenységek tartalma a megváltozott biztonsági környezet, a nemzeti és a szövetségi követelmények figyelembevételével magában foglalja a megóvást is. Ennek megfelelően Irakban a békefenntartás feladatai között jelentős helyet foglal el az erők megóvása (*force protection*), továbbá Afganisztánban a békeépítés (PRT). E feladatok végrehajtásával az MH szerződésben vállalt kötelezettségét teljesíti. A csapatok az ENSZ által hozott határozatok betartása, betartatása, kikényszerítése érdekében alkalmazhatók a békekikényszerítés feladatainak végrehajtására is.

A fentiek alapján a csapatok tevékenységét a környezet állapotához viszonyítva az alábbiak szerint oszthatjuk fel.

Katonai műveletek békében vagy béke-műveletek:

- nem harci kiürítés;

- fegyverzet-ellenőrzés;
 - hazai polgári hatóságok támogatása;
 - humanitárius segítségnyújtás és katasztrófaelhárítás;
 - nemzeti támogatás;
 - terrorizmus elleni tevékenység;
 - béketámogató műveletek;
 - kábítószer elleni tevékenység.
- Katonai műveletek válság- és konfliktushelyzetben:*
- konfliktusmegelőzés;
 - béketeremtés;
 - békefenntartás;
 - békekikényszerítés;
 - békemegerősítés;
 - humanitárius műveletek.

A konfliktushelyzetben végrehajtott katonai műveletek mindazon ellenséges környezetben folytatott – katonai erő alkalmazását is igénylő – tevékenységek, amelyeket a válság- és konfliktushelyzet megoldása, a háborútól való elrettentés céljából folytatnak. A csapatok e tevékenységeit összefoglalóan *nem háborús katonai műveleteknek* nevezzük.

A környezet sajátos állapota a háború, amely felfegyverzett, rendszerint reguláris ellenséggel szembeni erő alkalmazását követeli meg térben és időben változó méretű és intenzitású harcokban, ütközetekben, illetve hadműveletekben.

A környezet állapotának megfelelően megtörténhet, hogy a haderőnek egy időben több feladatnak, kihívásnak kell megfelelnie, és egyszerre kell mindhárom típusú környezetben tevékenykednie.

A csapatok tevékenységei a célok szerint

A csapattevékenységek célja lehet az ellenség megsemmisítése, harcképtelenné tétele, vagy olyan feltételek létrehozása,

amelyek biztosítják a saját csapatok megóvását, védelmét, kiszolgálását, ellátását, harcképességük fenntartását vagy helyreállítását.

A *harctevékenységek* az ellenség közvetlen megsemmisítésére irányulnak. Ehhez részben hozzájárulnak a *harctámogató* (a *harci kiszolgáló, támogató, kiegészítő vagy egyéb*) tevékenységek, amelyek viszont nem az ellenség közvetlen megsemmisítésére, hanem a saját csapatok védelmére, megóvására, a harctevékenység kedvező feltételeinek megteremtésére irányulnak.

Mindegyik esetben más célok, körülmények, elvek, eljárások, fogások és módszerek jellemzik a csapatok tevékenységét. Közös és lényeges ismertetőjegyeik alapján a harctevékenységek a *célok, fajták, az ellenség tevékenységéhez viszonyított helyzet, az előkészítés (tervezés) mélysége, terjedelme, valamint körülményeik és feltételeik* szerint oszthatók fel.

A konkrét (meghatározott) célok elérése érdekében a csapatok a harctevékenységek során különböző harcjelöléseket, módszereket, fogásokat alkalmaznak.

Az ellenség ellenálló képességének csökkentése, erőinek, eszközeinek szétzúzása, megsemmisítése vagy semlegesítése, fontos körletek, terepszakaszok, objektumok elfoglalása *támadással* valósítható meg.

A túlerőben lévő ellenség támadásának megállítására, jelentős veszteségokozás, az ellenség erőinek és eszközeinek megsemmisítése, elgondolása megvalósításának megakadályozása, a terep fontos körleteinek, objektumainak megtartása, a saját erők és eszközök megőrzése, kedvező feltételek megteremtése a kezdeményezés megragadásához, a támadásba való átmenethez, az eredeti helyzet visszaállításához *védelemmel* érhető el.

Harcászati, hadműveleti szinten a túlerőben lévő ellenség támadásának lassítása, az ellenség fő erőifejtésének meghatározása, a veszteségokozás, az ellenség erőinek és eszközeinek pusztítása, elgondolása megvalósításának akadályozása, a kijelölt terület (harcterület) meghatározott ideig történő megtartása *késleltetéssel* érhető el.

A harctevékenységek nem választhatók el egymástól. Támadásban az esetek többségében jelen vannak a védelem és a késleltetés, védelemben pedig a támadás elemei. Éppen ezért – a korábbi évek, évtizedek gyakorlatától eltérően – nem szerencsés a harctevékenységi fajták egymásnak történő alá-, illetve fölérendelése.

A feladatok magas szintű végrehajtása érdekében a Magyar Honvédségnek rendelkeznie kell olyan kötelekkel, amelyek rövid felkészülési idő után képesek az ország határain kívül (a NATO illetékességi területén, vagy azon kívül) való alkalmazásra. Ezeknek az erőknek rendelkezniük kell a gyors manőverhez szükséges szállítókapacitással, és képesnek kell lenniük többnemzeti kötelekkel (NATO- és nem NATO államokkal egyaránt) együttműködve összhaderőnemi műveleteket végrehajtására. Ennek alapvető feltétele doktrínáinknak a NATO-szabványokkal összhangban történő kidolgozása, a parancsnoki rendszerek összhangjának, az eljárásmodok átvételi lehetőségeinek, valamint a szellemi kompatibilitásnak a megteremtése. Ennek a folyamatosnak, töretlennek kell lennie annak érdekében, hogy a feladatok végrehajtására kialakítandó szervezeteket a vállalt határidőig képesek legyenek felállítani, és képességeik maximális kihasználásával bármikor, bárhol, a legkülönbözőbb viszonyok között alkalmazni.

Harctámogató tevékenységeket azok az alapvetően fegyvernemi és szakalegységek, egységek folytatnak, amelyek tevé-

kenységének célja elsősorban az ellenség megsemmisítése, erőinek, eszközeinek pusztítása, harcképtelenné tétele, másodszorban a kedvező feltételek megteremtése a pusztításhoz és saját erők megóvásához.

A harctámogató tevékenységek tehát feloszthatók tűztámogatásra, légvédelemre, műszaki támogatásra, felderítő, elektronikai, vegyvédelmi, térképészeti, meteorológiai és hidrológiai, valamint vezetéstámogatásra.

A *tűztámogatás* a szárazföldi csapatok és a tüzér csapatok (fegyvernem) által alapvetően az összefegyvernemi csapatok sikeres tevékenysége érdekében végrehajtott – velük feladat, tér, hely és idő szerint összehangolt – csapások és manőverek összessége. A szárazföldi csapatok tűztámogatásában részt vehetnek a légierő és haditengerészet haderőnem csapatai is.

A *légvédelem* azon rendszabályok, tevékenységek, intézkedések összessége, amelyek a légtérből irányuló csapásokkal és fenyegetéssel szemben védik a különböző objektumokat. A légvédelem célja az ellenség légi támadóeszközeinek megsemmisítése, tevékenységének akadályozása, zavarása, a szárazföldi objektumok oltalmazása, élet-, működő- és harcképeségük fenntartása, a saját csapatok manőverszabadságának biztosítása. A légvédelem felosztható légi oltalmazásra, légvédelmi oltalmazásra, valamint a csapatok önlégvédelmére.

A *műszaki támogatás* a saját csapatok mozgásának, manővereinek támogatását, az ellenség mozgásának, manővereinek akadályozását, erődítési és álcázási megteremtését, valamint más műszaki feladatokat foglal magában.

A *felderítés* célja, hogy különböző módszerekkel információt szerezzenek az ellenség tevékenységéről és erőforrásairól, adatokat gyűjtsenek egy adott földrajzi

körzet meteorológiai, hidrográfiai vagy geográfiai jellegzetességeiről.

Az *elektronikai hadviselés* három fő részből áll. Az első elektronikai támogató tevékenység, a második az elektronikai ellentevékenység, a harmadik az elektronikai védelem.

A *vegyvédelmi támogatás* a vegyi védelmi- és lángszórós alegységek által az ellenség megsemmisítése, harcképtelenné tétele érdekében vegyi harcanyagok felhasználásával végrehajtott tevékenységek összessége. Nyíltan vagy titokban a világ számos országában jelenleg is vannak vegyi fegyverek vagy olyan vegyi anyagok, melyek adott esetben katonai célokra is felhasználhatók. A külföldön alkalmazásra kerülő katonai kontingensek parancsnokai, tisztjei, katonái találkozhatnak olyan esetekkel, mikor az ellenség vagy a szövetséges csapatok alkalmaznak vegyi eszközöket.

Az utóbbi időben egy új kategóriával kell megbarátkoznunk, ez pedig a „nem halálos fegyverek” fogalma. Fel kell hívni a figyelmet arra, hogy ezek jelentős része kémiai hatásokon alapuló vegyi eszköz, és ezért vegyi fegyvernek minősülnek. Mivel a vegyi fegyvereket eddig is a „szegények tömegpusztító eszközének” tartották, a „nem halálos fegyverek” – mint „humánus” eszközök – elterjedése valószínűleg megállíthatatlan folyamat lesz.

A *Geoinformáció*n a katonai tevékenységekhez szükséges, a hadszíntérről, hadműveleti területről a természeti és gazdasági földrajz bázisán elkészített elemzések, hadszíntér-értékelések, katonaföldrajzi tájékoztatók összeállítását, körzetleírások elkészítését értjük.

A *térképészeti támogatás* a térképészeti anyagok és adatok előállítását, a csapatokhoz idejében történő eljuttatásuk, felhasználásuk előkészítéséhez, a felhasználásukhoz szükséges ismeretek biztosítása.

A meteorológiai és hidrológiai támogatás az adott térség (és a helyi, aktuális) felszíni és felszínalatti vízeivel kapcsolatos adatok, valamint az időjárási adatok gyűjtése, értékelése, a várható időjárás, veszélyes időjárási jelenségek, illetve megszűnésük előrejelzése, az aktuális és a várható időjárás hatásainak értékelése, a csapatok tevékenységére gyakorolt hatásuk előrejelzése.

A híradás a híradó eszközök, rendszerek alkalmazásához szükséges ismeretek biztosítása, a híradó eszközök, rendszerek alkalmazásának megtervezése, megszervezése, az alkalmazás irányítása, a híradó eszközök, rendszerek védelme. Célja a vezetési és irányítási tevékenységhez szükséges rendszerek létrehozása, fenntartása és szakszerű működtetése. A híradás a vezetés, az irányítás, a támogatás, az együttműködés, az információcsere alapvető eszköze.

Az informatikai támogatás mindazon tevékenységek összessége, melyeknek a célja a vezetési tevékenységeket támogató informatikai rendszerek létrehozása, a működéshez, működtetéshez szükséges információk biztosítása, az eszközök, rendszerek szakszerű működtetése, a szelektív hozzáférés biztosítása, az illetéktelen hozzáférés megakadályozása, az adatok védelme és hasznosítása.

A katonai kommunikációs rendszerszervezés célja a Magyar Köztársaság államhatárain belül az ország területi sérthetlenségének biztosítása érdekében végzett feladatok vezetésére tervezett kommunikációs rendszerek létesítése, üzemeltetése és folyamatos irányítása.

A harckiszolgáló támogató tevékenységek mindazon tevékenységek összességét jelentik, amelyek a csapatok harcképességének fenntartására, helyreállítására, a csapatok részére szükséges anyag- és eszközszükséglet kielégítésére irányulnak.

Az egészségügyi támogatást a személyi állomány harcképességének fenntartása, egészségének megóvása, a megbetegedések megelőzése és elterjedésének megakadályozása céljából, valamint a sérültek és betegek idejében történő egészségügyi ellátása, hátraszállítása, gyógykezelése, a csapatokhoz minél gyorsabb visszatérése érdekében szervezik.

A háborús veszteségek kezelését, a személyi állomány pótlását a csapatok harcképességének fenntartása és idejében történő helyreállítása érdekében szervezik és hajtják végre.

Az anyagi támogatást a csapatok harcképességének fenntartására, a végrehajtandó hadművelet, harc anyag- és eszközszükségletének kielégítésére szervezik.

A technikai támogatást a csapatok technikai eszközeinek állandó készenlétben tartása, az alkalmazás során az eszközök megbízható működésének biztosítása, a sérült technikai eszközök gyors, szakszerű helyreállítása és a csapatokhoz történő visszajuttatása érdekében szervezik és hajtják végre.

A közlekedési támogatást a katonai szállítások és közúti mozgások szabályozott, szervezett, meghatározott időre történő végrehajtása érdekében szervezik és hajtják végre.

Az elhelyezési támogatást a csapatok elhelyezési és tábori elhelyezési anyag- és eszközszükségletének kielégítése érdekében szervezik.

A kiegészítő tevékenységek mindazon tevékenységek összessége, amelyek az ellenség harcképességének megbontására irányulnak, valamint a csapatok csoportosításának megváltoztatásával, új csoportosítás létrehozásával, a csapatok megóvásával, a harcképesség megőrzésével, helyreállításával, növelésével kapcsolatosak. Nem irányulnak közvetlenül az ellenség

megsemmisítésére, hanem a harc- és harctámogató, valamint harckiszolgáló támogató tevékenységek feltételeinek megteremtésében játszanak meghatározó szerepet.

A *csapatok megóvásával*, a harcképesség megőrzésével kapcsolatos tevékenységek nem irányulnak közvetlenül az ellenség megsemmisítésére, hanem a harc sikeres megvívásához szükséges általános feltételeket teremtik meg.

A *harcból való kivonás* a közvetlen harc-érintkezésben lévő csapatoknak az ellenségtől való elszakadásra irányuló tevékenysége.

A *nyugvás* a csapatok megállása, elhelyezése, pihentetése, rendezése, valamilyen feladatra való felkészülésének végrehajtása. A csapatok a nyugvást táborokban, szállásokon, szállástáborokban hajtják végre.

A *csapatok csoportosításával*, illetve ennek megváltoztatásával kapcsolatos tevékenységek a csapatmozgások, a csapatok váltása, valamint a csapatok átcsoportosítása.

A *csapatmozgások* a csapatoknak egyik helyről a másik (kijelölt) helyre történő helyváltoztatása, melynek célja, hogy a kötelekek idejében, harcképességüket megőrizve érkezzenek ki a kijelölt körletbe, körzetbe, sávba, terepszakaszra.

A csapatmozgások módjai békében, válsághelyzetben és háborúban egyaránt a menet, a szállítás és a kombinált csapatmozgás.

A *menet* a csapatmozgások alapvető módja, a csapatok menetoszlopokban utakon és oszloputakon, a rendszeresített járműveiken végrehajtott tervszerű, szervezett mozgása, amelynek célja a számukra kijelölt körlet vagy terepszakasz meghatározott időben, harcképességük megőrzése mellett történő elérése.

A *csapatszállítás* a csapatoknak nem szervezetszerű járműveken végrehajtott

helyváltoztatása. A szállítás lehet vasúti, közúti, vízi és légi szállítás. A csapatszállítás általában vasúton, néhány jármű esetén közúton történik. A szövetség keretein belül előfordulhat légi és vízi szállítás is. Békében általában a csapatok helyváltoztatásának alapvető módja a szállítás.

A *kombinált csapatmozgás* a menet és a szállítás egyidejű, összehangolt, egységes elgondolás alapján tervezett, szervezett végrehajtása. Válsághelyzetben és a háborút megelőző időszakban a kombinált csapatmozgás kerül előtérbe, amely mint a csapatok felvonulása határozható meg.

A *váltás* a csapatok által elfoglalt terepszakaszok, állások, körletek, körzetek és sávok szervezett átadása, illetve átvétele.

Az *átcsoportosításon* a csapatok új csoportosításának megtervezését és annak felvételét értjük.

A különleges műveletek egyik lényeges eleme a *lélektani hadviselés (PSYOPS)*. Harcászati, hadművelési szinten azon rendszabályok összessége, amelyek egyrészt a saját csapatok, valamint a polgári lakosság erkölcsi, pszichikai felkészítésére, a csapatok és a polgári lakosság erkölcsi, pszichikai állapotának fenntartására, helyreállítására, erősítésére, másrészt az ellenség csapatai és lakossága erkölcsi, pszichikai állapotának megbontására, harci szellemének csökkentésére irányulnak.

A *polgári katonai műveletek (CIMIC-műveletek)* harcászati, hadművelési szinten azon rendszabályok összességét jelentik, melyek fokozzák a hadművelési területen a katonai tevékenység hatékonyságát, biztosítják a polgári hatóságokkal, lakossággal való kapcsolattartást.

A *befogadó nemzeti támogatás* a fogadó ország polgári és katonai segítségnyújtása békében, válsághelyzetben és háborúban mindazon szövetséges haderőknek és NATO-szervezeteknek, amelyek az or-

szág területére települnek, vagy azon áthaladnak.

A nyilvánosság tájékoztatása (*public information – PI*) hadműveleti és hadászati szinten mindazon tevékenységek összessége, amelyek célja a nyilvánosság széles körű tájékoztatása, a polgári lakosság megértésének és támogatásának elnyerése csapataink tevékenységéhez.

A csapatok tevékenysége harcmező szerkezeté, a harcterület felosztása szerint

Ebből a szempontból a csapatok három – egymással szoros kapcsolatban – lévő tevékenységét különböztethetjük meg. A kötelékek *mélyléségi, közvetlen*, valamint *mögöttes* műveleteket hajtanak végre.

A 2003-ban végrehajtott Iraki szabadsághadművelet tapasztalataiból levonható a következtetés, hogy a főerők gyors előrenyomulásának, hadászati céljának elérése következtében, valamint a közvetlen harcterület folyó tevékenység (utánpótlási útvonalak, ellátás, hátraszállítás, elfoglalt területek ellátásának megszervezése, a rend fenntartása, az infrastruktúra helyreállításának biztosítása, a közigazgatás működőképességének helyreállítása, biztosítása stb.) érdekében szervezett erők száma erősen megterhelte (és jelen pillanatban is fokozott feladatokkal terheli) a műveleteket tervező és vezető parancsnoki állományt. Az amerikai és a brit csapatok több mint 90 00 négyzetkilométernyi területet szálltak meg.

A szövetségesek utánpótlási útvonalainak hossza elérte a 3000 km-t, az északi frontszakaszon pedig a 800 km-t. A harci tapasztalatok szerint a hadtest tevékenységét támogató harci helikopterezredek egyike folyamatosan a mögöttes területen tevékenykedő erőket támogatta. A fő figyelmet továbbra is a közvetlen harcterületen folyó műveleteket végrehajtó főerők támogatásának megszervezésére, a feladatokat végrehajtó alkalmi harci kötelékek összeállítására kellett fordítani.

A *mélyléségi műveletek* alapvető célja az ellenség megfosztása cselekvési szabadságától, együttműködési vezetési rendszerének megbontása, a mélységben elhelyezkedő erők pusztítása, harcképtelenné tétele, erői elővonásának késleltetése, lassítása. A mélyléségi hadműveletek, harcok magukban foglalják a célfelderítést, a célok azonosítását, az ellenség mozgásának, manővereinek akadályozását, a vezetési rendszer elemeinek zavarását.

A *közvetlen hadműveletek, harcok célja* az ellenség pusztítása, megsemmisítése, területek, objektumok birtokbavétele, az ellenségnek az eredeti szándékától való eltérítése, a kezdeményezés megragadása. A közvetlen hadműveletek, harcok felölelik az első lépcsős csapatok harc- és harctámogató tevékenységeit, a fedező erők és a tartalékok tevékenységeit.

A *mögöttes műveletek, tevékenységek* célja a közvetlen és a mélyléségi hadműveletek, harcok támogatása, a tartalékok, a logisztikai szervezetek, a vezetési rendszer megóvása, a manőverszabadság fenntartása. Magukban foglalják az után- és hátraszállítási-, valamint a manőverutak berendezését és fenntartását, a fedező biztosítás feladatainak mögöttes területen történő feszes megszervezését és működtetését, a körletek váltását, az ellenség légi deszantjai, légi mozgékonyágú, felderítő és diverziós csapatai elleni tevékenységet.

Összefoglalva megállapíthatjuk, hogy a NATO Összhaderőnemi Doktrínája, valamint a Magyar Honvédség Összhaderőnemi Doktrínája között a csapatok tevékenységeinek felosztása terén nincsenek alapvető eltérések. Az alkalmazás területeit viszont nagymértékben befolyásolja az a tény, hogy jelen pillanatban – a fegyverzet és egyéb harci technikai eszközök korszerűsítése, cseréje során és teljes befejezé-

ség – az alkalmazási elvek teljes átvétele csak abban az esetben képzelhető el, ha szövetséges erők működtetésére van lehetőség. A különböző feladatokat végrehajtó alkalmi harci kötelékek kialakítása, azok alkalmazása, az elfogadott elvek maradéktalan betartása csak a szövetség által rendelkezésünkre bocsátott erők bevonásával érhető el (pl. páncélos felderítő zászlóalj), mivel jelen pillanatban és vár-

hatóan a jövőben sem áll módunkban (és nem is célszerű) ezen erők létrehozása. Az alkalmazhatóság feltételeinek megteremtése érdekében viszont korszerűsíteni kell a vezetési rendszernek azokat az elemeit (zászlóalj, dandár), melyek integrálhatják ezeket a feladatokat, illetve saját maguk kerülhetnek az összhaderőnemi alkalmi harci kötelék szervezetébe ilyen jellegű feladatok végrehajtása céljából. ■

Irodalom

Somoráczy András – Fodor József: *A csapatok tevékenységének osztályozása*. Egyetemi jegyzet. Budapest, 2000, ZMNE EKK.

A Magyar Honvédség Összhaderőnemi Doktrínája. Honvédelmi Minisztérium, Budapest, 2007.

Szabó Sándor: A műszaki támogatás cél- és feladatrendszerének változása. *Nemzetvédelmi Egyetemi Közlemények*, 2001. 5. évf. 2. szám, 38–58. o.

Szternák György: Gondolatok a stratégia és a haderőstruktúra összefüggéseiről. *Hadtudományi tájékoztató*, 1999, különszám.

AJP–01B: Allied Joint Publication (Szövetséges egységesített kiadvány).